

ρούσε να λογχιστεί πάλι ποτέ δε θα μπορούσε για να θρέψει ένα ολόκληρο έργο. Οί ιδέες παρουσιάζονταν σκεδόν σε ακατέργαστη κατάσταση : "Έπρεπε να τις χωρίζει με κόπο από το ντύμα τους. Και πάντα φωνώνονταν χωρίς συνέχεια, με πηδημάτα και σωρούς — σωρούς. Για να τις ξαναδέσει μεταξύ τους, έπρεπε να ανακατέψει στοιχειά καλοσυνολογισμένης σκέψης και ψυχρής θέλησης, που έκαναν μαζί μ' αυτές κάτι καινούργιο. Ο Κριστόρ είταν παραπολύ καλλιτέχνης για να μην το κάνει καθόλου. Θα δέν ήθελε να το ομολογήσει. Μεταχειριζόταν κακή πίστη για να πείσει τον έαυτό του πως περιοριζόταν ν' αντιγράψει το έσωτερικό του πρότυπο, όταν είταν αναγκασμένος να το παραμορφώνει λιγότερο ή περισσότερο για να το κάνει καταληπτό. — Ακόμα περισσότερο : "Έφτανε να παραμορφώνει ολοκληρωτικά το αίσθημα. "Όση εντύπωση και να του έκανε ή ιδέα της μουσικής, συχνά του είταν αδύνατο να περτί σήμκινε. "Εμπαινε αυτή με όρμη στα ύπόγεια του Είλαι, πέρ' από τα σύνορα που άρχίζει ή συνείδηση. Και μέσα σ' αυτή την κατακλίσκη Δύναμη, που ξέφευγε από τους κοινούς τρόπους, ή συνείδηση δέν κατάφερε να καταλάβει καμιάν από τις πρόληψεις που την τάραξαν, κενόν' από τα ανθρώπινα αίστήματα που όρισε και κατάταξε : χυρές, λύπες, είταν όλα ανακαταμένα σ' ένα μοναχικό πάθος και καταληπτό γιατί είταν πάνου από τη νόηση. "Όστόσο, αν την ένιωσε ή όμι, ή νόηση είχε άνάγκη να δώσει ένα όνομα στη δύναμη αυτή, να την προσαρμόσει σε μια από τις λογικές οικοδομές που ο άνθρωπος ύψώνει ακούραστα μέσ' στην κυψέλη του έγκεφάλου του.

"Έτσι ο Κριστόρ έπαισε τον έαυτό του, — ήθελε να τον πείθει, — πώς ή σκοτεινή δύναμη, που τον παράρθε, είχε μια όρισμένη αίστηση, και πώς ή αίστηση αυτή συμφώνηγε με τη θέλησή του. Το ένστικτο το ελεύθερο, που αναπήδαγε από το βαθύ ασυνείδητο, είταν, θέλοντας και μη θέλοντας αναγκασμένο να συμφωνήσει, κάτω από το ζυγό της λογικής, με ιδέες καθαρές, που δέν είχαν καμιά σκέση μ' αυτό. Ένα τέτοιο έργο δέν είταν έτσι παρὰ ψεύτικη αύξηση των μεγάλων εκείνων αντικειμένων που είταν χκαρπημένα στο πνεύμα του Κριστόρ, και των άγριων εκείνων δυνάμεων που είχαν άλλη σημασία, που κι αυτός ο ίδιος την άγνοούσε.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΑΜΑΡΤΩΛΑ

Ο ΜΑΕΣΤΡΟΣ

Είλαι άρρωστος, ο Μαέστρος που κάθεται στο τρίτο πάτωμα σε μια σκοτεινή κάμαρα. Ο ήλιος μια φορά την ήμέρα περνάει άπ' εκεί βιαστικά — βιαστικά σαν άδιάφορος γνώριμος. "Απ' τον καιρό που έπαισε το χιόνι και ή βροχή πλημμύρησε τους δρόμους, ο Μαέστρος δέν κατέδραε στην Πολιτεία.

Και οί γειτόνοι δέ βλέπουνε από καιρό τον ξανθοπρόσωπο γεροντάκο με τις άδρες ρυτίδες, τα βελουλά μάτια, τη σκιά, έπως τον λέγανε τα παιδιά της γειτονιάς του.

Λένε μονάχα από στόμα σε στόμα ότι ο μαέστρος είναι άρρωστος. Ποιό είναι τ' όνομά του ; Κανέναν δέν το ξαίρει. Ούτε την πατρίδα και την καταγωγή του. Σ' έσους μίλησε, έκραψε τον έαυτό του και μονάχα για την τέχνη δούλεψε επίμονα, πνευματικά, ακούραστα.

Αυτός ο άσήμαντος άνθρωπος, ο δειλός και κρυμμένος, την ώρα που καθότανε μπρός στο πιάνο, άποχτούσε μια ζωηρότητα νεανική, τα μάτια του έλαμπαν από χαρά, τα δάχτυλά του τα κυριαρχούσε και τα δυνάμωνα κάποιος σατανισμός, τα λύγιζε πάνω στα πληχτήρα σαν να τα βύθιζε σε κάποιο μυστικό μυστήριο, σε κάποια ήγια πηγή άρμονίας γοητευτικής.

Οί άνθρωποι, που ελάττωμα έχουνε να άναζητήνε με πάθος και περιέργεια τη ζωή και τους πόνους εκείνων που περνούνε από τη ζωή σαν άκακα πουλιά, λέγανε ότι στα νεανικά του χρόνια ο μαέστρος άγαπήθηκε τρελλά στην Ούγγαρία από μια πριγκιπέσσα πεντάμορφη.

Τον ύμνο του στο φεγγάρι με τις γοητευτικές μελωδίες, λένε, ότι τον έγραψε για την πεντάμορφη πριγκιπέσσα, έπως και τη θεατρική και σπαρταχτική συνάτα της αφυγής για την ξανθή κόρη που άρρησε το πρώτο τρίμηνο του γάμου του.

Κι' άξονα ένα βροχερό πρωτ' σ' όλη τη γειτονιά μαθεύτηκε ότι ο μαέστρος πέθανε. Βρέθηκε ξυλιασμένος άπάνω στο κρεβάτι του, με τα μάτια όρθανοίχτα. Στο δεξί χέρι κρατούσε ένα κομμάτι μουσικής που είχε χαράξει μερικές περιέργες και άδιάβαστες νότες, τελευταία αναλαμπή των σβυσμένων και συνεφιασμένων πύθων του.

Γύρω από το πτώμά του τα κοράκια της έκκλησίας άγωνιζόντουσαν ποιός να το πρωτοαπαεί. Ο ένας τον ήθελε πρωτεστάντο, ο άλλος καθολικό, και κάποιος είδοποίησε την άρχιεραβίνο ότι ο μαέστρος,

πιστός του Ίσραήλ, κινδυνεύει από τους χριστιανούς.

"Ετσι το σῶμά του ξμεινε άταφο τήν ήμέρα εκείνη, γιατί ή υπόθεση πήγε σέ άνώτερα επίσημα σκαλιά, στο προξενείο. Άπό κάποιου παλαιού και γιομάτο δουλες πασκαπόρτι έβγαλε τὸ προξενείο γνώμη ότι δέν μπορούν νά τόν πάρουν οί Έβραίοι κ' έτσι ή εκκλησία τῶν παπάδων ενίκησε.

Τήν άλλη μέρα στη σκοτεινή κάμαρα ή γερόντισσα που τούδινε από εϋσπλαχνία λίγο ζουμί και λίγο γάλα, δέν εύρηκε στους τοίχους παρὰ τὰ κάδρα δυο γυναικῶν με τίς αδιάβάστες ύπογραφές τους.

— "Η περιουσία του μαέστρου, είπε, και τὰ πέταξε στο ύπόγειο, γιά νά τὰ πουλήσει αργότερα στους Έβραίους γυρολόγους. "Ετσι δέν ξμεινε κανένας παρπονεμένος από τὸ μαέστρο.

ΣΤΕΡΗΑ ΛΟΓΙΑ

Πάρε, ὦ θάνατε, τὸ στραγγιγμένο σῶμα και τὰ κούφια κόκκαλά μου. Σοῦ τὰ δίνω ὅλα χωρίς χυμούς και πόθους. Τίποτα άλλο δέν παίρνεις ἐσύ, ὦ θάνατε, παρὰ ἓνα κουρέλι τῆς ζωῆς.

"Ο'τι κι' ἂν εἶχα σέ ιδέες, σέ πόθους, τὲ παλληκαριές, σέ ἡδονές, σέ κινδύνους, σέ ἀγάπες, τὰ ἔδωσα ἄφθονα και μεθυσμένα στη ζωή. Και τούτη τήν ὕστερη ὥρα, πρὺ λυγίζομαι και πέφτω, οὔτε πίκρα νοιώθω οὔτε καημό.

Τὸ φῶς τὸ ἀντικρύζω σταθερὰ και χωρίς δίψα. Γύρω μου ὑψώνεται και με περικυκλώνει ὁ θαυμασμός και τὸ μῖσος. Και στὰ δυὸ ἔβαλα τὴ βούλα τῆς τὸλμης και τῆς ἀδυναμίας μου.

Σοῦ παραδίνω, ὦ θάνατε, κορμί στραγγισμένο, και δὲ θέλει οὔτε τὸ θρῆνο, οὔτε τὸ δάκρυο, οὔτε τὸ πένθιμο κυπαρίσσι. Πέταξέ το ἄστοργα γιατί τίποτα δέν τούμεινε γιά νά πονέσει.

Μὰ ἂν οἱ φίλοι και οἱ ἐχθροί μου, ή ἀδικημένη γυναίκα και τὸ νόθο παιδί, θελήσουν κάποτε νάναζητήσουνε τὰ κούφια κόκκαλά μου ἀπὸ ἀγάπη ή ἀπὸ μῖσος, τότε θὰ τοὺς θερμοπαρκαλέσω τὸ κρανίό μου νάχα νά πάρουνε και νά τὸ ἐκθέσουν σέ κάποια βιτρίνα. Μπορεῖ ἐκεῖνοι που σπουδάζουνε τὰ κρανία νάβρουν κάτι νά μοῦ ποῦνε, καλὸ ή κακό, γιά ὅ,τι ἐδημιούργησα και γιά ὅ,τι ἐγκρέμισα.

"Ελα ὦ θάνατε, σέ περιμένω ἄφοβα κι' ἀδιάκρυτα. Σοῦ ὀρκίζομαι σ' ὅ,τι ἔζησα και χάρηκα, ὅτι σάντικρύζω σὰ φίλο που ἔρχεται στην πρεπούμενη ὥρα. Πάρε τὸ χιλιοπατημένο και χιλιοπιερασμένο μου κορμί, στραγγιγμένο ἀπὸ ιδέες, παλληκαριές, ἡδονές, ἀγάπες, κούφιο, κουρέλι τῆς ζωῆς...

MIX. ΡΟΛΑΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

Ίλιξη

"Ας ὀνειρευτήκα συχνά μιὰν ἄτρεμη γαλήνη, με τράβηξε μιὰ θάλασσα στην ἄγρια τρικυμία της, με πήρε κ' ἓνα μ' ἔκαμεν ἀχώριστο μ' ἐκείνη ἓνα της κύμα, ἓνα ἄγρυπνο παλμό μες στην καρδιά της.

Ἀπαντοχή

Στή μοναξιά που με ξεχνούν σάν τὸ νεκρὸ στο μνήμα προσμένω μιὰ καλόκαρδη μιὰν ἀνθοφόρα Μοῖρα, ὅπου και νᾶναι θ' ἀκουστεῖ τ' ἀνάλαφρό της βήμα, ὅπου και νᾶναι τήν κλειστή θὰ μοῦ χτυπήσει θύρα.

Τί ὁμορφό

Τί ὁμορφο που εἶταν, τί λεϊκό, τί εὐγενικό τὸ χέρι, και τὸ ποτήρι ἀτίμητο, κρυστάλλινο, ὅλο γύρω στεφανωμένο με κισσὸ και ρόδα, και τί μύρο και τί δροσιά εἶταν τὸ πιστὸ που θάνατο ἔχει φέρει...

Ἀπόψε

Ἀπόψε, Πόνε μου, βαρὺ κρασί θὰ σοῦ κεράσω κ' ἐγὼ σάν ὅλες μιὰ, θὰ πάω χαρὰ νά ζητιανέσω τὰ χεῖλη που μοῦ χλώμισαες θὰ βάρω, θὰ χορέψω κι ἄσεβα θὰ σ' εἰρωνευτῶ κ' ἐμπρός σου θὰ γελάσω.

Ὁραμα

Ἀπ' τὰ λαμπρά ὅπως διάβηκα Προπύλαια, πανοραῖος πῶς ὁ ναὸς ἀνάδυσε πρώτη φορὰ μπροστά μου, πιδ θεῖος κι ἀπ' ὅ,τι ὁ πόθος μου τὸν εἶδε στὰ ὀνειρά μου κι' ἔμεινα ἀσάλευτη ἔκσταση, και ἱερὸ γιομάτη δέος.

Κοιμήσου

Φτωχὲ κοιμήσου, ὁ ἥλιος θὰ βγεῖ πάλι αὐριο και γιά σένα, τήν πείνα σου λίγο ψωμί θὰ βρεῖς νά τὴ σωπάσεις κι ἀπ' τὴν πικρή σου τὴ δουλειὰ γλυκὰ νά ξεποστήσεις. τὰ δάση θὰ σέ καρτεροῦν σάν πάντα μυρωμένα.

Σάν ἥλιος

"Ετσι, σάν ἥλιος, πρόσκαιρα που νέφη ἔχουνε κρύψει θὰ λάμψεις πάλιν, ὦ χαρά, μες ἀπ' τὴ μαύρη θλίψη. Σὲ περιμένω κι ἀπὸ πρῖν, πιδ ὥραία, πιδ ἀχτιδοβόλα σκορπίζοντας τὰ σύννεφα που σὲ σκεπάζαν, ὅλα.

Γυρισμοί

Μὲς στῆς καρδιάς μου τὴ φωλιά πανέριμη που εἶταν χρόνια κάποιον μου πόθοι μακρυνοὶ γυροῦν σὰ χελιδόνια. . . Και κάτι σάν κελάδημα βαθιά μου ἔχω γρικῆσει... Μήπως τὰηδόνι, που ἔμεινε βουβό, ξαναλαλήσει ;

MYRRIANA

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

Στὸ στοιχειωμένο σπίτι μας ἀπ' τὸ φτωχὸν ἐξώστη Μάταια προσμένω ή "Ανοιξη νά μῆς ἐρθεῖ, ὡς ἄλλοῦ. Στεφφότοπος ἀπλώνεται γύρω, κι ὀλόρθα πέρα Στέκουν, ἀπαίσιον, τὰ βουνά, φρουροὶ τοῦ ριζικοῦ.

Μόνον μιὰ λεύκα στην αὐλή, που οἱ γέρινές της ρίζες Τὰ θέμελα τ' ἀγλύκαντου σπιτιοῦ κρατῖν βαθιά. Χλωρὸς κισσὸς τριγύρω της τὰ φύλλα του τυλίγει, Χαιρέτισμα καλόβουλο στην ἔρμη μου καρδιά.

A. ΚΑΛΥΒΙΑΡΗΣ